

		 המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה ORT BROUDE COLLEGE
מהדורה : 01	מס' נוהל : מנ-002-ט - 11	מנהלי
תאריך :	סטאטוס : טיוטה	נוהל שמירה על זכות יוצרים
עמוד 1 מתוך 4	שם הכותב : יצחק רמות	

1. כללי

המכללה מבקשת לעמוד בדרישות חוק זכות יוצרים, התשס"ח – 2007.
כל הכתוב בנוהל זה בלשון זכר, מכון גם ללשון נקבה.

2. מטרה

הסדרת שימוש ביצירות מוגנות בזכות יוצרים לצרכי לימוד, הוראה ומחקר. חוק זכות יוצרים מטיל הגבלות על שימוש ביצירות בדפוס, בפורמט דיגיטלי, בקול בידאו, ובכל תצורה אחרת, אך מאפשר הקלות ברמה מסויימת למטרות לימוד עצמי, מחקר, ביקורת, סקירה, דיווח עיתונאי, הבאת מובאות, או הוראה ובחינה על ידי מוסד חינוך. באופן זה תמעיט המכללה את האפשרות של הכרח לעמידה מול תביעה על הפרת זכויות יוצרים. מהלך זה יקל על אפשרות השימוש בחמרי הלמידה, ההוראה והמחקר באופן שלא תיפגע רמתו האקדמית של המוסד.

3. מסמכים ישימים

- 3.1. חוק זכות יוצרים, התשס"ח – 2007.
- 3.2. פורום השכלה נגישה : עקרונות פעולה לשימוש ביצירות לצרכי הוראה ומחקר (code of Best Practice , 2010).
- 3.3. מסמך הסבר לסגל ההוראה ולסגל האקדמי : הנחיות לשימוש הוגן ביצירות לצרכי לימוד, הוראה ומחקר, 2011.
- 3.4. "טופס אישור אחראי פיקוח זכות יוצרים/וועדת זכות יוצרים על עמידה בהנחיות לשמירת זכות יוצרים".

4. הגדרות

- 4.1. **מרצה** – עובד הוראה ומחקר המשווייך לסגל האקדמי במכללה וכן מורה מן החוץ.
- 4.2. **עובד מינהל** - עובד המשווייך לסגל המינהלי במכללה.
- 4.3. **אחראי פיקוח זכות יוצרים** - עובד מינהל – ספרן בספריית המכללה שמונה לנושא זה ע"י מנהל הספרייה.
- 4.4. **וועדת זכות יוצרים** – ועדה בה חברים מנל"א המכללה, מנהל הספרייה ואחראי פיקוח זכות יוצרים.
- 4.5. **יצירה** – מסמך בפורמט כל שהוא שיש צורך לשקול חוקיות שימושו לצורך מימוש לימוד, הוראה או מחקר
- 4.6. **יצירה חופשית** – יצירה שאינה מוגנת ע"י זכות יוצרים.
- 4.7. **יצירה מוגנת** – יצירה המוגנת ע"י זכות יוצרים.

		 המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה ORT BROUDE COLLEGE
מהדורה : 01	מס' נוהל : מנ-002-ט - 11	מנהלי
תאריך :	סטאטוס : טיוטה	נוהל שמירה על זכות יוצרים
עמוד 2 מתוך 4	שם הכותב : יצחק רמות	

5. אחריות

האחראי להפעלת הנוהל הוא **אחראי פיקוח זכות יוצרים**.

6. שיטה

6.1. עקרונות ליישום זכות יוצרים במכללה

6.1.1. מידע על זכות יוצרים והשפעתה על שיקולי השימוש ביצירות מוגנות יובא לידיעת

הסגל האקדמי והמינהלי במכללה :

6.1.1.1. ע"י הסבר ומסמכים נלווים ביום קליטת מרצים חדשים.

6.1.1.2. ע"י הפצת המסמכים הרלוונטיים לסגל המרצים הקיים בתחילת כל שנה

אקדמית.

6.1.1.3. ע"י הסבר ומסמכים נלווים לעובדי הסגל המינהלי הנוגעים להפצת חומרים

ללימוד, הוראה ומחקר.

6.1.2. כל יצירה הנדרשת לצורך מימוש לימוד, הוראה או מחקר צריכה ברור אם היא

מוגנת ע"י זכות יוצרים. יחד עם זאת, יש יצירות שהשיקול לצורך היתר השימוש בהן

אינו בעייתי, למשל : שיקול לגבי ציטוט קצר בעת העברת שיעור או שילובו בתוך אתר

תומך למידה או ציטוט קצר במקראה. שימוש כזה הוא באחריותו של המרצה

המשתמש, ואינו צריך אישור. על המרצה להקפיד על היצמדות לכללי השימוש, אזכור

המקור ושיקולים נוספים על פי הנחיות המסמכים הנזכרים בסעיף 6.1.5.

6.1.3. יצירה שאינה מוגנת ע"י זכות יוצרים אינה מהווה אובייקט להתייחסות בנוהל זה.

יצירה כזאת הינה חפשית לשימוש ללא חשש של הפרת זכות יוצרים ואין היא בר

סמך לתביעה.

6.1.4. יצירה שהינה מוגנת ע"י זכות יוצרים, שאינה ניתנת לשימוש חופשי ללא שיקול דעת

והשימוש בה דורש היקף המעלה ספק בנוגע לחוקיותו, יש להחיל עליה תהליך

אישור.

6.1.5. תהליך אישור יצירה מוגנת יהיה מבוסס על ההוראות שבמסמכים הבאים :

6.1.5.1. חוק זכות יוצרים, התשס"ח – 2007. (נספח א' לנוהל).

6.1.5.2. פורום השכלה נגישה : עקרונות פעולה לשימוש ביצירות לצרכי הוראה ומחקר

(code of Best Practice), 2010. (נספח ב' לנוהל).

6.1.6. תהליך אישור יצירה לצורך שימוש למטרות לימוד, הוראה או מחקר הינו תהליך

שיכול להיות ממומש בשני ערוצים :

		 המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה ORT BROUDE COLLEGE
מהדורה : 01	מס' נוהל : מנ-002-ט - 11	מנהלי
תאריך :	סטאטוס : טיוטה	נוהל שמירה על זכות יוצרים
עמוד 3 מתוך 4	שם הכותב : יצחק רמות	

6.1.6.1. ע"י החלטת המרצה המשתמש ובאחריותו.

6.1.6.2. אישור אחראי פיקוח על זכות יוצרים, שבעת ספק יפנה את הבקשה לאישור

ועדת זכות יוצרים – הכל בהתאם לרמת קושי ההחלטה.

6.1.7. תהליך אישור יצירה למטרות לימוד, הוראה או מחקר חייב להסתיים ע"י החלטה

מודעת של המרצה או מסמך אישור האחראי על פיקוח זכות יוצרים ולחליפין אישור

ועדת זכות יוצרים כאמור בסעיף 6.1.6. (נספח ג' לנוהל).

6.1.8. שימוש ביצירה מוגנת בזכות יוצרים שלא עבר תהליך אישור הינו באחריות המשתמש

בלבד.

6.2. הפקת אישור לשימוש ביצירה מוגנת

6.2.1. אישור/הפקת טופס לשימוש ביצירה מוגנת תתבצע לאחר התהליך המוזכר בסעיף

6.1.6.

6.2.2. טופס ניתן לקבל בספריית המכללה. הטופס הינו טופס רב תכליתי לשימוש כל

הדרגים.

6.2.2.1. החלטת האחראי על פיקוח זכות יוצרים :

בתגובה לבקשת מרצה, על אחראי פיקוח זכות יוצרים הנדרש לאשר שימוש

ביצירה מוגנת לצורך לימוד, הוראה או מחקר למלא טופס אישור כי אופן

השימוש ביצירה אינו עומד בסתירה להמלצות המסמכים הנזכרים בסעיף

6.1.5.

6.2.2.2. החלטת וועדה :

בתגובה על בקשת מרצה על הוועדה הנדרשת לאשר שימוש ביצירה מוגנת

לצורך לימוד, הוראה או מחקר למלא טופס אישור כי אופן השימוש ביצירה

אינו עומד בסתירה להמלצות המסמכים הנזכרים בסעיף 6.1.5.

6.2.3. האישורים ימסרו לפונים ויישמרו בספריית המכללה לצורך תיעוד.

מהדורה : 01	מס' נוהל : מנ-002-ט - 11	 המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה ORT BROUDE COLLEGE
תאריך :	סטאטוס : טיוטה	מנהלי
עמוד 4 מתוך 4	שם הכותב : יצחק רמות	נוהל שמירה על זכות יוצרים

7. הגדרת התהליך

מסמכים	אחראי ביצוע	מועד אחרון לביצוע	הפעילות	פעילות מס'
לא ישים (החלטה אישית)	המרצה	על פי צרכי המרצה	החלטת מרצה	1.
טופס "הצהרת/אישור שמירה על זכות יוצרים" – אישור או דחיה או דחיפת המסמך לוועדת זכות יוצרים.	אחראי פיקוח זכות יוצרים	תוך יומיים לאחר העברת הבקשה לאישור, כולל החלטה אם יש צורך בהמשך תהליך	הגשת בקשה ע"י המרצה לאחראי פיקוח זכות יוצרים	2.
טופס "הצהרת/אישור שמירה על זכות יוצרים" – אישור או דחיה.	יו"ר וועדת זכות יוצרים	שבוע או שבוע לפני מועד תחילת אירוע המצריך שימוש ביצירה - המוקדם ביניהם.	הגשת בקשה ע"י המרצה לוועדת זכות יוצרים	3.
לא ישים	המרצה	תוך יומיים	העברת מסמך ההצהרה/האישור לספרייה לצורך תיוק	4.

8. מדד

8.1 סך הבקשות שהוגשו לאישור

8.2 % הבקשות שאושרו מתוך סך הבקשות שהוגשו לאישור

חתימה	תאריך	שם	תפקיד
		מר יצחק רמות	כותב
		מר שמעון הקר	בודק
		פרופ' אריה מהרשק	מאשר

נספח א'

חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007*

פרק א': פרשנות

הגדרות

1. בחוק זה –

"זכות יוצרים" – כמשמעותה בסעיף 11;

"זכות מוסרית" – כמשמעותה בסעיף 46;

"טביעה", לעניין צלילים – שימור של צלילים באמצעי המאפשר לשמעם או להעתיקם;

"יצירה אדריכלית" – בניין או מבנה אחר, וכן מודל לבניין או למבנה כאמור;

"יצירה אמנותית" – לרבות רישום, ציור, יצירת פיסול, תחריט, ליטוגרפיה, מפה, תרשים, יצירה אדריכלית, יצירת צילום ויצירת אמנות שימושית;

"יצירה דרמטית" – לרבות מחזה, יצירה קולנועית, יצירה דרמטית-מוסיקלית, יצירת מחול ופנטומימה;

"יצירה משותפת" – יצירה שנוצרה בידי מספר יוצרים במשותף ולא ניתן להבחין בחלקו של כל אחד מהם ביצירה;

"יצירה ספרותית" – לרבות יצירה המבוטאת בכתב, הרצאה, טבלה, לקט, וכן תוכנת מחשב;

"יצירת פיסול" – לרבות תבנית או מודל של פסל;

"יצירת צילום" – לרבות יצירה המופקת בתהליך הדומה לצילום, ולמעט צילום שהוא חלק מיצירה קולנועית;

"יצירה קולנועית" – לרבות יצירה טלוויזיונית וכל יצירה שדומה במהותה ליצירה קולנועית או ליצירה טלוויזיונית;

* התקבל בכנסת ביום ט' בכסלו התשס"ח (19 בנובמבר 2007); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק – הממשלה 196, מיום י"ג בתמוז התשס"ה (20 ביולי 2005), עמ' 1116.

"לקט" – לקט של יצירות לרבות אנציקלופדיה או אנתולוגיה, וכן לקט של נתונים לרבות מאגר מידע;

"מפיק", לעניין יצירה קולנועית או תקליט – מי שאחראי על ביצוע הפעולות הדרושות לשם יצירת היצירה הקולנועית או התקליט, לפי העניין;

"עותק מפר" – עותק של יצירה שיש בה זכות יוצרים, למעט בניין או מבנה אחר, שהוא אחד מאלה:

(1) עותק שנעשה בישראל בלא רשותו של בעל זכות היוצרים באופן שמהווה הפרה של זכות היוצרים להעתקה כאמור בסעיף 11(1);

(2) עותק שיובא לישראל אשר אילו היה נעשה בישראל, היתה עשייתו מהווה הפרה של זכות היוצרים להעתקה כאמור בסעיף 11(1); ואולם עותק שנעשה מחוץ לישראל ברשותו של בעל זכות היוצרים במדינה שבה נעשה, לא ייחשב לעותק מפר;

"פרסום", של יצירה – הוצאה של מספר סביר של עותקים של היצירה, בשים לב לאופייה, לרשות הציבור, ברשותו של בעל זכות היוצרים, למעט ביצוע פומבי של היצירה או שידורה, ולמעט הצגה לציבור של יצירה אמנותית;

"תוכנת מחשב" – תוכנת מחשב בכל צורה שבה היא מבוטאת;

"תקליט" – טביעה של צלילים, למעט טביעה של צלילים ביצירה קולנועית; "השר" – שר המשפטים.

מקום הפרסום
לראשונה 2. בחוק זה יחולו הוראות אלה לעניין המקום שבו פורסמה יצירה לראשונה:

(1) יצירה שפורסמה במספר מדינות בתוך שלושים ימים מיום שפורסמה לראשונה – יראו אותה כאילו פורסמה לראשונה בכולן בו-זמנית;

(2) יצירה שפורסמה לראשונה בישראל ובמדינות אחרות בו-זמנית – יראו אותה כאילו פורסמה לראשונה בישראל.

פרק ב': תנאים לקיומה של זכות יוצרים

ייחוד הוראות החוק 3. לא תהא זכות יוצרים ביצירה אלא לפי הוראות חוק זה.

היצירות שבהן יש זכות יוצרים 4. (א) זכות יוצרים תהא ביצירות אלה:

(1) יצירה מקורית שהיא יצירה ספרותית, יצירה אמנותית, יצירה דרמטית או יצירה מוסיקלית, המקובעת בצורה כלשהי;

(2) תקליט;

ובלבד שהתקיים לגבי היצירות האמורות אחד התנאים הקבועים בסעיף 8 או שיש בהן זכות יוצרים מכוח צו לפי סעיף 9.

(ב) לעניין סעיף קטן (א), מקוריות של לקט היא המקוריות בבחירה ובסידור של היצירות או של הנתונים שבו.

היקף זכות היוצרים ביצירה כאמור בסעיף 4 לא תחול על כל אחד מאלה, ואולם על דרך ביטויים תחול זכות היוצרים:

(1) רעיון;

(2) תהליך ושיטת ביצוע;

(3) מושג מתמטי;

(4) עובדה או נתון;

(5) חדשות היום.

פרסומים רשמיים 6. על אף הוראות סעיף 4, לא תהא זכות יוצרים בחוקים, בתקנות, בדברי הכנסת ובהחלטות שיפוטיות של בית משפט או של כל רשות שלטונית המפעילה סמכות שפיטה על פי דין.

מדגמים 7. על אף הוראות סעיף 4, לא תהא זכות יוצרים במדגם כהגדרתו בפקודת הפטנטים והמדגמים¹, אלא אם כן המדגם אינו משמש ואינו מכוון לשמש לייצור תעשייתי; השר רשאי לקבוע תנאים שבהתקיימם ייחשב מדגם כמשמש לייצור תעשייתי.

זיקה לישראל 8. (א) זכות יוצרים תהא ביצירה כאמור בסעיף 4(א), בהתקיים אחד מאלה:

(1) היצירה פורסמה לראשונה בישראל;

(2) בעת יצירתה של היצירה היה יוצרה אזרח ישראלי, או שמקום מגוריו הרגיל היה בישראל, וזאת בין שהיצירה פורסמה ובין שלא פורסמה.

(ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), תהא זכות יוצרים –

¹ חוקי אי"י, כרך ב', עמ' (ע) 1053, (א) 1076.

(1) ביצירה קולנועית – גם אם בעת יצירתה היה מרכז עסקיו של מפיקה, או מקום מגוריו הרגיל, בישראל;

(2) ביצירה אדריכלית וביצירה אמנותית אחרת שהוכללה בבניין או במבנה אחר – גם אם היצירה האדריכלית, הבניין או המבנה, לפי העניין, ממוקמים בישראל.

(ג) זכות יוצרים תהא בתקליט אם בעת יצירת התקליט מפיק התקליט היה אזרח ישראלי, או שמקום מגוריו הרגיל, ואם הוא תאגיד – מרכז עסקיו, היה בישראל; ואולם זכות יוצרים להעתקה, להעמדה לרשות הציבור ולהשכרה, כאמור בסעיף 11(1), (5) ו-7(7), תהא בתקליט, גם אם התקליט פורסם לראשונה בישראל.

9. זכות יוצרים לפי אמנה בין-לאומית נחתמה אמנה בין ישראל לבין מדינה אחרת בעניין הגנת זכות יוצרים, או שישראל הצטרפה לאמנה בעניין זה, רשאי השר לקבוע, בצו, כי יצירות כאמור בסעיף 4(א), שהאמנה מחייבת את הגנתן בישראל, יהיו מוגנות על פי ההוראות שבצו; ההגנה על יצירות כאמור לא תהיה יתירה על ההגנה שהיתה ניתנת להן אילו התקיימו לגביהן התנאים שבסעיף 8, אלא אם כן הוסכם על כך באמנה, אך לא יותר מכפי שהוסכם.

10. שמירה על הדדיות מצא השר שמדינה מסוימת אינה מעניקה הגנה ראויה ליצירות של יוצרים שהם אזרחים ישראליים, רשאי הוא, באישור הממשלה, להגביל בצו את הזכויות הקבועות לפי חוק זה, כולן או חלקן, ביחס ליצירות של יוצרים שהם אזרחי אותה מדינה; קבע השר כאמור, יחול הצו על יצירות שנוצרו לאחר כניסתו לתוקף.

פרק ג': מהות זכות היוצרים

11. זכות יוצרים מהי זכות יוצרים ביצירה היא הזכות הבלעדית לעשות ביצירה, או בחלק מהותי ממנה, פעולה, אחת או יותר, כמפורט להלן, בהתאם לסוג היצירה:

(1) העתקה כאמור בסעיף 12 – לגבי כל סוגי היצירות;

(2) פרסום – לגבי יצירה שלא פורסמה;

(3) ביצוע פומבי כאמור בסעיף 13 – לגבי יצירה ספרותית, יצירה דרמטית, יצירה מוסיקלית ותקליט;

(4) שידור כאמור בסעיף 14 – לגבי כל סוגי היצירות;

(5) העמדת היצירה לרשות הציבור כאמור בסעיף 15 – לגבי כל סוגי היצירות;

(6) עשיית יצירה נגזרת כאמור בסעיף 16, ועשיית הפעולות המנויות בפסקאות (1) עד (5) ביצירה הנגזרת כאמור – לגבי יצירה ספרותית, יצירה אמנותית, יצירה דרמטית ויצירה מוסיקלית;

(7) השכרה כאמור בסעיף 17 – לגבי תקליט, יצירה קולנועית ותוכנת מחשב.

העתקה

12. העתקה של יצירה היא עשיית עותק של היצירה בכל צורה מוחשית, לרבות –

(1) אחסון של היצירה באמצעי אלקטרוני או באמצעי טכנולוגי אחר;

(2) עשיית עותק תלת-ממדי של יצירה דו-ממדית;

(3) עשיית עותק דו-ממדי של יצירה תלת-ממדית;

(4) העתקה ארעית של היצירה.

ביצוע פומבי

13. ביצוע פומבי של יצירה הוא השמעתה או הצגתה בציבור, במישרין או באמצעות מכשיר.

שידור

14. שידור של יצירה הוא העברה קווית או אלחוטית, של צלילים, מראות או שילוב של צלילים ומראות, הכלולים ביצירה, לציבור.

העמדה לרשות הציבור

15. העמדה של יצירה לרשות הציבור היא עשיית פעולה ביצירה כך שלאנשים מקרב הציבור תהיה גישה אליה ממקום ובמועד לפי בחירתם.

עשיית יצירה נגזרת היא עשיית יצירה מקורית המבוססת באופן מהותי על יצירה אחרת, כגון תרגום או עיבוד.

השכרה

17. (א) השכרה של יצירה היא השכרת עותקים פיזיים של היצירה לציבור, לצורכי מסחר, למעט השכרה של תוכנת מחשב או של תקליט המהווים חלק בלתי נפרד מחפץ אחר שהוא המושכר העיקרי.

(ב) לעניין סעיף קטן (א), השכרה על ידי ספריה ציבורית או ספריה של מוסד חינוך, אינה בגדר השכרה לצורכי מסחר; השר רשאי לקבוע סוגי ספריות ציבוריות וסוגי מוסדות חינוך, שהוראות סעיף קטן זה יחולו עליהם.

פרק ד': שימושים מותרים

שימושים מותרים 18. על אף הוראות סעיף 11, עשיית הפעולות המפורטות בסעיפים 19 עד 30 מותרת בתנאים המפורטים באותם סעיפים ולשם השגת המטרות המפורטות בהם, אף בלא קבלת רשות מבעל זכות היוצרים ובלא תשלום תמורה, ולעניין הפעולות המפורטות בסעיף 32 – בתמורה ובהתאם להוראות אותו סעיף.

(א) שימוש הוגן ביצירה מותר למטרות כגון אלה: לימוד עצמי, מחקר, ביקורת, סקירה, דיווח עיתונאי, הבאת מובאות, או הוראה ובחינה על ידי מוסד חינוך.

(ב) לצורך בחינה של הוגנות השימוש ביצירה לעניין סעיף זה, יישקלו, בין היתר, כל אלה:

(1) מטרת השימוש ואופיו;

(2) אופי היצירה שבה נעשה השימוש;

(3) היקף השימוש, מבחינה איכותית וכמותית, ביחס ליצירה בשלמותה;

(4) השפעת השימוש על ערכה של היצירה ועל השוק הפוטנציאלי שלה.

(ג) השר רשאי לקבוע תנאים שבהתקיימם ייחשב שימוש לשימוש הוגן.

שימוש ביצירה בהליכים משפטיים או בהליכים מינהליים לפי דין, לרבות דיווח על הליכים אלה, מותר בהיקף המוצדק בשים לב למטרת השימוש כאמור. או מינהליים

(א) העתקה של יצירה המופקדת לעיון הציבור לפי חיקוק, מותרת למטרה שלשמה הועמדה לעיון הציבור, ובהיקף המוצדק בשים לב למטרה האמורה. המופקדת לעיון הציבור

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו לגבי יצירות שנמסרו לפי חוק הספרים

(חובת מסירה וציון הפרטים), התשס"א–2000.²

שימוש אגבי ביצירה בדרך של הכללתה ביצירת צילום, ביצירה קולנועית או בתקליט, וכן שימוש ביצירה שבה הוכללה היצירה כאמור, מותר; לעניין זה, הכללה במתכוון של יצירה מוסיקלית, לרבות המילים הנלוות אליה, או של תקליט שבו היא טבועה, ביצירה אחרת, לא תיחשב לשימוש אגבי. ביצירה

שידור, או העתקה בדרך של צילום, ציור, שרטוט או תיאור חזותי דומה, של יצירה אדריכלית, יצירת פיסול או יצירת אמנות שימושית, מותרים אם היצירה ממוקמת במקום ציבורי. הממוקמת במקום ציבורי

² ס"ח התשס"א, עמ' 80.

העתקה של תוכנת 24. (א) העתקה של תוכנת מחשב לצורכי גיבוי, מותרת למי שמחזיק עותק מחשב או עשיית יצירה נגזרת ממנה שלשמו נוצר. מורשה של תוכנת המחשב; מי שמחזיק עותק כאמור ישמידו עם חלוף הצורך

(ב) העתקה של תוכנת מחשב לצורך תחזוקה של עותק מורשה של התוכנה או של מערכת מחשב, או לצורך מתן שירות למי שמחזיק עותק מורשה של תוכנת המחשב, מותרת, אם הדבר נחוץ לשם שימוש בתוכנה.

(ג) העתקה של תוכנת מחשב או עשיית יצירה נגזרת ממנה, מותרת למי שמחזיק עותק מורשה של תוכנת המחשב, למטרות אלה ובהיקף הדרוש לכך:

(1) שימוש בתוכנת המחשב למטרות שלשמן נועדה, ובכלל זה תיקון שגיאות בתוכנת המחשב או התאמתה למערכת מחשב או לתוכנת מחשב אחרת;

(2) בדיקה של אבטחת המידע בתוכנת המחשב, תיקון פרצות באבטחת המידע והגנה מפניהן;

(3) השגת מידע הדרוש לצורך התאמת מערכת מחשב או תוכנת מחשב אחרת, המפותחת באופן עצמאי, כך שתוכל לפעול עם תוכנת מחשב זו.

(ד) הוראות סעיף קטן (ג) לא יחולו על העתקה של תוכנת מחשב או עשיית יצירה נגזרת ממנה, כאמור באותו סעיף קטן, אם במידע שהושג במהלכה נעשה שימוש כמפורט להלן, או שהיה אפשר לגלותו, בנקל, גם בלעדיהן:

(1) המידע הועבר לאדם אחר, למטרה שונה מהמטרות האמורות בסעיף קטן (ג);

(2) המידע שימש לצורך יצירת תוכנת מחשב אחרת המפרה את זכות היוצרים בתוכנת המחשב.

(ה) בסעיף זה, "עותק מורשה", של תוכנת המחשב – עותק של תוכנת המחשב שנעשה על ידי בעל זכות היוצרים בה או ברשותו.

הקלטה לצורכי 25. (א) הקלטה של יצירה בידי מי שרשאי לשדרה, מותרת אם היא נעשית לצורך שימוש בשידוריו בלבד. שידור

(ב) מי שהקליט יצירה לפי הוראות סעיף קטן (א) ישמיד את ההקלטה עד תום שישה חודשים מיום שידורה הראשון או עד למועד מאוחר יותר הקבוע לפי כל דין, או עד למועד מאוחר יותר שעליו הסכים עם בעל זכות היוצרים ביצירה שהוקלטה כאמור.

(ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), שמירת הקלטה מותרת –

(1) למטרות ארכיון ;

(2) לעניין מי שרשאי לשדר את היצירה – כל עוד הוא רשאי לעשות כן.

26. העתקה זמנית העתקה זמנית, לרבות העתקה כאמור שנעשתה בדרך אגבית, של יצירה, מותרת אם היא מהווה חלק בלתי נפרד מהליך טכנולוגי שמטרתו היחידה היא לאפשר העברה של היצירה בין צדדים ברשת תקשורת, על ידי גורם ביניים, או לאפשר שימוש אחר כדין ביצירה, ובלבד שאין לעותק האמור ערך כלכלי משמעותי משל עצמו.

27. יצירה אמנותית עשיית יצירה אמנותית חדשה שיש בה העתקה חלקית של יצירה קודמת או נוספת על ידי היוצר שהיא יצירה נגזרת של יצירה אמנותית קודמת, וכן כל שימוש ביצירה החדשה כאמור, מותרים ליוצר של היצירה האמנותית הקודמת, גם אם אינו בעל זכות היוצרים בה, ובלבד שהיצירה החדשה אינה מהווה חזרה על עיקרה של היצירה הקודמת או חיקוי שלה.

28. שיקום והקמה שימוש ביצירות אלה מותר לצורך שיקום או הקמה מחדש של בניין או של מבנה אחר : מחדש של בניינים

(1) היצירה האדריכלית שהיא הבניין או המבנה האמורים, או המודל שלהם ;

(2) השרטוטים והתכניות ששימשו, ברשות בעל זכות היוצרים בהם, להקמת הבניין או המבנה האמורים, בעת שהוקמו.

29. ביצוע פומבי ביצוע פומבי של יצירה מותר במהלך פעילותו החינוכית של מוסד חינוך מסוג שקבע השר, על ידי העובדים במוסד החינוך או על ידי התלמידים הלומדים בו, ובלבד שהביצוע הפומבי הוא לפני ציבור הכולל את העובדים או את התלמידים כאמור, קרוביהם של התלמידים או אנשים אחרים הקשורים במישרין עם פעילותו של מוסד החינוך, והם בלבד ; ואולם, הצגת יצירה קולנועית מותרת לפי סעיף זה רק אם היא נעשית למטרות הוראה או בחינה, על ידי מוסד החינוך.

30. שימושים מותרים (א) העתקה של יצירה, שעותק ממנה מצוי באוסף הקבוע של ספריה או של ארכיון, מסוג שקבע השר, מותרת למטרות אלה, ובלבד שלא ניתן לרכוש עותק נוסף של היצירה בתוך פרק זמן סביר ובתנאים סבירים : בספריות, בארכיונים ובגופים אחרים

(1) שימור, בכל דרך שהיא, של יצירה שעותק ממנה מצוי בידי הספריה או הארכיון, ובלבד שלא ייעשה בעותק לשימור שימוש כעותק נוסף על העותקים שבספריה;

(2) החלפת עותק של היצירה, שהיה בידי הספריה או הארכיון, ואבד, הושמד או נעשה בלתי ראוי לשימוש;

(3) החלפת עותק של היצירה, שהיה באוסף הקבוע של ספריה אחרת או של ארכיון אחר, ואבד, הושמד או נעשה בלתי ראוי לשימוש.

(ב) העתקה של יצירה שעותק ממנה מצוי בספריה או בארכיון שנקבעו כאמור בסעיף קטן (א), בעבור אדם המבקש זאת, מותרת, ובלבד שההעתקה המבוקשת, אילו נעשתה על ידי אותו אדם, היתה מותרת לפי דין; השר רשאי לקבוע טופס בקשה מספריה או מארכיון לעניין סעיף קטן זה.

(ג) העתקה של יצירה על ידי גופים מסוג שקבע השר, לצורכי שימור, מותרת; השר רשאי לקבוע סוגי יצירות שסעיף קטן זה יחול עליהם, תנאים לביצוע העתקה וכן תנאים למתן גישה לציבור לעותקים שנעשו לפי סעיף קטן זה.

31. תקנות לעניין מוסדות חינוך, ספריות וארכיונים
השר רשאי לקבוע תנאים אחרים לתחולת הוראות סעיפים 29 ו-30, דרך כלל או לעניין סוגים מסוימים של מוסדות חינוך, ספריות או ארכיונים, בשים לב למאפייני פעילותם.

32. ייצור תקליטים תמורת תמלוגים
(א) על אף הוראות סעיף 11, העתקה של יצירה מוסיקלית, בתקליט, מותרת בהתקיים תנאים אלה, אף בלא רשותו של בעל זכות היוצרים:

(1) היצירה המוסיקלית נטבעה קודם לכן, ברשותו של בעל זכות היוצרים, בתקליט אחר שפורסם לצורכי מסחר (בסעיף זה – התקליט הקודם);

(2) היצירה המוסיקלית הועתקה בתקליט בשלמותה למעט שינויים הנובעים מעיבוד היצירה, ולמעט שינויים הדרושים לצורך ההעתקה או שינויים שכבר נעשו בתקליט הקודם;

(3) עושה ההעתקה הודיע על כך מראש לבעל זכות היוצרים;

(4) עושה ההעתקה שילם תמלוגים ראויים כפי שהסכים עם בעל זכות היוצרים, ובהעדר הסכמה – כפי שקבע בית המשפט;

(5) ההעתקה אינה משמשת ואינה מכוונת לשמש לפרסומת מסחרית.

(ב) השר רשאי לקבוע הוראות בעניינים אלה :

(1) דרכי ההודעה לבעל זכות היוצרים כאמור בסעיף קטן (א)(3) ;

(2) שיקולים ואמות מידה לקביעת התמלוגים הראויים על ידי בית המשפט כאמור בסעיף קטן (א)(4).

(ג) בסעיף זה, "יצירה מוסיקלית" – לרבות המילים הנלוות אליה, אם נלוו אליה גם בתקליט הקודם.

פרק ה': בעלות בזכות יוצרים

33. הבעלים הראשון של זכות היוצרים בכפוף להוראות פרק זה –

(1) היוצר של יצירה הוא הבעלים הראשון של זכות היוצרים ביצירה ;

(2) המפיק של תקליט הוא הבעלים הראשון של זכות היוצרים בתקליט.

34. יצירה שנוצרה בידי מעביד הוא הבעלים הראשון של זכות היוצרים ביצירה שנוצרה על ידי עובד לעבור עבודתו ובמהלכה, אלא אם כן הוסכם אחרת.

35. יצירה מוזמנת (א) ביצירה שנוצרה לפי הזמנה, הבעלים הראשון של זכות היוצרים בה, כולה או חלקה, הוא היוצר, אלא אם כן הוסכם אחרת בין המזמין והיוצר, במפורש או במשתמע.

(ב) ביצירה שהיא דיוקן או צילום של אירוע משפחתי או של אירוע פרטי אחר, שנוצרה לפי הזמנה, הבעלים הראשון של זכות היוצרים בה הוא המזמין, אלא אם כן הוסכם אחרת.

36. בעלות המדינה ביצירה המדינה היא הבעלים הראשון של זכות היוצרים ביצירה שנוצרה או שהוזמנה על ידי או על ידי עובד המדינה עקב עבודתו ובמהלכה, אלא אם כן הוסכם אחרת ; לעניין זה, "עובד המדינה" – לרבות חייל, שוטר, וכל נושא משרה או בעל תפקיד על פי חיקוק במוסד ממוסדות המדינה.

37. העברת זכות יוצרים והענקת רישיון (א) זכות יוצרים ניתנת להעברה בחוזה או על פי דין, ורשאי בעל הזכות לתת לגביה רישיון ייחודי או רישיון שאינו ייחודי.

(ב) העברת זכות היוצרים או מתן הרישיון, כאמור בסעיף קטן (א), יכול שיהיו לגבי זכות היוצרים, כולה או חלקה, וניתן להגבילם למקום מסוים, לתקופה מסוימת או לעשיית פעולה מסוימת ביצירה.

(ג) חוזה להעברת זכות יוצרים או למתן רישיון ייחודי לגביה, טעון מסמך בכתב.

(ד) בסעיף זה, "רישיון ייחודי" – רישיון המעניק לבעליו זכות ייחודית לעשות פעולה מהפעולות המפורטות בסעיף 11, כפי שנקבע בו, ומגביל את בעל זכות היוצרים מלעשות ומלהרשות לאחר לעשות פעולה כאמור.

פרק ו': תקופת זכות היוצרים

- תקופת זכות יוצרים 38. זכות יוצרים ביצירה תהא למשך חייו של היוצר וכן שבעים שנים לאחר מותו, בכפוף להוראות פרק זה.
- תקופת זכות יוצרים ביצירה 39. זכות יוצרים ביצירה משותפת תהא למשך חייו של היוצר האחרון שנותר בחיים, מבין היוצרים במשותף של היצירה, וכן שבעים שנים לאחר מותו.
- תקופת זכות יוצרים ביצירה שפורסמה בעילום שם 40. לא מופיע על יצירה שמו של אדם כיוצר היצירה ויוצרה אינו ידוע בציבור, או שמופיע עליה שם בדוי של אדם שזהותו אינה ידועה בציבור, תהא זכות יוצרים ביצירה לתקופה של שבעים שנים מהמועד שבו פורסמה לראשונה; לא פורסמה היצירה עד תום שבעים שנים ממועד יצירתה, תהא זכות היוצרים בה לתקופה של שבעים שנים ממועד יצירתה; ואולם אם גילה יוצר היצירה את זהותו לציבור, במהלך תקופת זכות היוצרים כאמור, יחולו הוראות סעיפים 38 או 39, לפי העניין.
- תקופת זכות יוצרים בתקליט 41. זכות יוצרים בתקליט תהא לתקופה של חמישים שנים ממועד יצירתו.
- תקופת זכות יוצרים ביצירה של המדינה 42. זכות יוצרים ביצירה שהמדינה היא הבעלים הראשון של זכות היוצרים בה לפי הוראות פרק ה', תהא לתקופה של חמישים שנים ממועד יצירתה.
- סיום תקופת זכות יוצרים 43. תקופת זכות היוצרים ביצירה תסתיים ב-31 בדצמבר של השנה שבמהלכה אמורה לפקוע הזכות לפי הוראות פרק זה.
- תקופת זכות היוצרים בארץ המוצא 44. (א) תקופת זכות היוצרים ביצירה כמפורט להלן לא תהא ארוכה מתקופת זכות היוצרים הקבועה לאותה יצירה בדין החל בארץ המוצא שלה:
(1) יצירה שפורסמה לראשונה בישראל ובמדינות אחרות בו-זמנית, כאמור בסעיף 2, שיש בה זכות יוצרים רק בשל כך שמתקיים בה התנאי האמור בסעיף 8(א)(1);
(2) יצירה שיש בה זכות יוצרים מכוח צו לפי סעיף 9, אלא אם כן נקבע אחרת בצו כאמור.
- (ב) בסעיף זה –

"ארץ המוצא", של יצירה –

(1) ביצירה שפורסמה לראשונה במדינה חברה אחת – המדינה החברה;

(2) ביצירה שפורסמה לראשונה, בו-זמנית, במספר מדינות חברות שבהן תקופות שונות של זכות יוצרים – המדינה שבה תקופת זכות היוצרים הקצרה ביותר;

(3) ביצירה שפורסמה לראשונה בו-זמנית במדינה חברה ובמדינה שאינה מדינה חברה – המדינה החברה;

(4) ביצירה שלא פורסמה, או שפורסמה לראשונה במדינה שאינה מדינה חברה בלי שפורסמה בו-זמנית במדינה חברה – המדינה החברה שהיוצר הוא אזרח שלה או שבה נמצא מקום מגוריו הרגיל; ואולם –

(א) ביצירה כאמור שהיא יצירה קולנועית תהא ארץ המוצא, המדינה החברה שבה נמצא מרכז עסקיו של מפיקה או מקום מגוריו הרגיל;

(ב) ביצירה כאמור שהיא יצירה אדריכלית הממוקמת במדינה חברה או שהיא יצירה אמנותית אחרת שהוכללה בבניין או במבנה אחר הממוקמים במדינה חברה, תהא ארץ המוצא, המדינה שבה ממוקמים היצירה האדריכלית, הבניין או המבנה, לפי העניין;

"יצירה" – יצירה כאמור בסעיף 4(א)(1);

"מדינה חברה" – מדינה שהיא צד לאמנה שנקבע לגביה צו לפי הוראות סעיף 9.

פרק ז': זכות מוסרית

45. (א) ליוצר של יצירה אמנותית, יצירה דרמטית, יצירה מוסיקלית או יצירה ספרותית, למעט תוכנת מחשב, שיש בה זכות יוצרים, תהיה ביחס ליצירתו זכות מוסרית, למשך תקופת זכות היוצרים באותה יצירה.

(ב) הזכות המוסרית היא אישית ואינה ניתנת להעברה, והיא תעמוד ליוצר אף אם אין לו ביצירה זכות יוצרים או אם העביר את זכות היוצרים ביצירה, כולה או חלקה, לאחר.

46. זכות מוסרית מהי – זכות מוסרית ביחס ליצירה היא זכות היוצר –

(1) כי שמו ייקרא על יצירתו בהיקף ובמידה הראויים בנסיבות העניין;

(2) כי לא יוטל פגם ביצירתו ולא ייעשה בה סילוף או שינוי צורה אחר, וכן כי לא תיעשה פעולה פוגענית ביחס לאותה יצירה, והכל אם יש באילו מהם כדי לפגוע בכבודו או בשמו של היוצר.

פרק ח': הפרה ותרופות

הפרת זכות יוצרים 47. העושה ביצירה פעולה מהפעולות המפורטות בסעיף 11, או מרשה לאחר לעשות פעולה כאמור, בלא רשותו של בעל זכות היוצרים, מפר את זכות היוצרים, אלא אם כן עשיית הפעולה מותרת לפי הוראות פרק ד'.

הפרה עקיפה של זכות יוצרים 48. העושה אחת הפעולות האלה בעותק מפר של יצירה, מפר את זכות היוצרים, אם בעת ביצוע הפעולה, ידע או היה עליו לדעת כי העותק הוא עותק מפר:

(1) מכירה או השכרה, לרבות הצעה או העמדה למכירה או להשכרה;

(2) החזקה למטרה עסקית;

(3) הפצה בהיקף מסחרי;

(4) הצגה לציבור בדרך מסחרית;

(5) ייבוא לישראל שלא לשימוש עצמי כהגדרתו בסעיף 129 לפקודת המכס³.

ביצוע פומבי במקום בידור ציבורי 49. המרשה לאחר, למטרת רווח, שימוש במקום בידור ציבורי לשם ביצוע פומבי של יצירה, בלא רשותו של בעל זכות היוצרים, מפר את זכות היוצרים, אלא אם כן לא ידע ולא היה עליו לדעת שהביצוע מהווה הפרה כאמור; לעניין זה, "מקום בידור ציבורי" – מקום המשמש למופעי בידור ותרבות, לרבות אולם שמחות, גן אירועים, מסעדה, בית קפה או מועדון.

הפרת זכות מוסרית 50. (א) העושה ביצירה פעולה הפוגעת בזכות המוסרית של היוצר, מפר את הזכות האמורה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), עשיית פעולה ביצירה הפוגעת בזכות המוסרית האמורה בסעיף 46(2) אינה מהווה הפרה של הזכות האמורה, אם הפעולה היתה סבירה בנסיבות העניין.

(ג) לעניין סעיף קטן (ב), רשאי בית המשפט להתחשב, בין היתר, באלה:

(1) אופי היצירה שביחס אליה נעשתה הפעולה;

(2) אופי הפעולה ומטרתה;

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39.

(3) יצירתה של היצירה על ידי העובד במסגרת עבודתו או לפי הזמנה ;

(4) המקובל בענף ;

(5) הצורך בעשיית הפעולה לעומת הפגיעה שנגרמה ליוצר כתוצאה ממנה.

51. הפרה עקיפה של זכות מוסרית
העושה אחת הפעולות האלה בעותק של יצירה, שיש בו משום הפרה של הזכות המוסרית האמורה בסעיף 46(2), למעט בבניין או במבנה אחר, מפר את הזכות המוסרית, אם בעת ביצוע הפעולה ידע או היה עליו לדעת כי יש בעותק משום הפרה כאמור :

(1) מכירה או השכרה, לרבות הצעה או העמדה למכירה או להשכרה ;

(2) החזקה למטרה עסקית ;

(3) הפצה בהיקף מסחרי ;

(4) הצגה לציבור בדרך מסחרית.

52. הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש]⁴, יחולו עליה, בשינויים המחויבים ובכפוף להוראות חוק זה.
הפרה של זכות מוסרית – עוולה אזרחית

53. צו מניעה בשל הפרת זכות יוצרים
בתביעה בשל הפרת זכות יוצרים זכאי התובע לסעד בדרך של צו מניעה, אלא אם כן מצא בית המשפט כי קיימים טעמים המצדיקים שלא להורות כן.

54. תובענה בשל הפרת זכות יוצרים
(א) תובענה בשל הפרת זכות יוצרים רשאי להגיש בעל זכות היוצרים, ואם ניתן לגביה רישיון ייחודי כהגדרתו בסעיף 37(ד) – גם בעל הרישיון.

(ב) תובע המגיש תובענה כאמור בסעיף קטן (א), יצרף כבעל דין כל אדם שזכאי לתבוע לפי הוראות הסעיף הקטן האמור, ואולם רשאי בית המשפט, לבקשת התובע, לפטור מצירוף בעל דין כאמור.

55. תובענה בשל הפרת זכות מוסרית
תובענה בשל הפרת זכות מוסרית רשאי להגיש היוצר, ואם נעשתה ההפרה לאחר מותו – קרובי משפחתו ; לעניין זה, "קרוב משפחה" – בן זוג, צאצא, הורה או אח.

56. פיצויים ללא הוכחת נזק
(א) הופרה זכות יוצרים או זכות מוסרית, רשאי בית המשפט, על פי בקשת התובע, לפסוק לתובע, בשל כל הפרה, פיצויים ללא הוכחת נזק בסכום שלא יעלה על 100,000 שקלים חדשים.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

(ב) בקביעת פיצויים לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לשקול, בין היתר, שיקולים אלה:

- (1) היקף ההפרה;
- (2) משך הזמן שבו בוצעה ההפרה;
- (3) חומרת ההפרה;
- (4) הנזק הממשי שנגרם לתובע, להערכת בית המשפט;
- (5) הרווח שצמח לנתבע בשל ההפרה, להערכת בית המשפט;
- (6) מאפייני פעילותו של הנתבע;
- (7) טיב היחסים שבין הנתבע לתובע;
- (8) תום לבו של הנתבע.

(ג) לעניין סעיף זה יראו הפרות המתבצעות במסכת אחת של מעשים, כהפרה אחת.

(ד) השר רשאי, בצו, לשנות את הסכום הקבוע בסעיף קטן (א).

דין וחשבון

57. בתובענה בשל הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע במתן דין וחשבון לתובע לגבי פרטי ההפרה; השר רשאי לקבוע דרך למתן דין וחשבון לפי סעיף זה.

מפר תמים

58. הופרה זכות יוצרים או זכות מוסרית, ואולם המפר לא ידע ולא היה עליו לדעת, במועד ההפרה, כי קיימת זכות יוצרים ביצירה, לא יחויב בתשלום פיצויים עקב ההפרה.

הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית בבניין או במבנה אחר

59. הוחל בבנייתו של בניין או מבנה אחר, שיש בו, או שתהיה בו לכשיושלם, משום הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית, לא יהיה התובע זכאי בשל כך לצו המונע את הבנייה או לצו הריסה.

טיפול בעותקים מפרים

60. (א) בסיום הדיון בתובענה על הפרת זכות יוצרים, רשאי בית המשפט להורות על –

- (1) השמדת עותקים מפרים או עשיית כל פעולה אחרת בהם;
- (2) העברת הבעלות בעותקים המפרים לידי התובע, אם ביקש זאת, ורשאי בית המשפט, אם מצא כי התובע עשוי לעשות שימוש בעותקים המפרים, לחייבו בתשלום, כפי שיקבע.

(ב) בעל דין המגיש בקשה לבית המשפט להורות כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך למשטרת ישראל, בדרך שקבע השר, ובית המשפט לא ידון בבקשה בלי שנתן למשטרת ישראל הזדמנות לטעון את טענותיה.

(ג) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לעניין עותק מפר המצוי בידי אדם שלא הפר בעצמו את זכות היוצרים, והכל בכפוף להוראות סעיף 34 לחוק המכר, התשכ"ח-1968⁵, ואולם אם הוראות הסעיף האמור חלות עליו, לא ישתמש אותו אדם בעותק המפר לשם מסחר בו.

פרק ט': עונשין

עבירות

61. (א) לא יעשה אדם עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
- (ב) לא ייבא אדם לישראל עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
- (ג) לא יעסוק אדם במכירה, בהשכרה או בהפצה של עותק מפר של יצירה.
- (ד) לא ימכור אדם, לא ישכיר ולא יפיץ עותקים מפרים של יצירה בהיקף מסחרי.
- (ה) לא יחזיק אדם עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
- (ו) לא ייצר אדם ולא יחזיק חפץ שייעודו עשיית עותקים של יצירה, כדי לעבור עבירה לפי סעיף קטן (א).

עונשין

62. (א) העושה אחת מאלה, דינו – מאסר חמש שנים או קנס פי עשרה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977⁶ (להלן – חוק העונשין):
- (1) עושה עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו;
- (2) מייבא לישראל עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.
- (ב) העושה אחת מאלה, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס פי שבעה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין:
- (1) עוסק במכירה, בהשכרה או בהפצה של עותק מפר של יצירה;
- (2) מוכר, משכיר או מפיץ עותקים מפרים של יצירה בהיקף מסחרי;
- (3) מחזיק עותק מפר של יצירה לשם מסחר בו.

⁵ ס"ח התשכ"ח, עמ' 98.

⁶ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(ג) המייצר או המחזיק חפץ שייעודו עשיית עותקים של יצירה, כדי לעבור עבירה לפי סעיף קטן (א)(1), דינו – מאסר שנה או כפל הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ד) נעברה עבירה לפי סעיף זה בידי תאגיד, דינו – כפל הקנס הקבוע לאותה עבירה.

63. (א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירה מהעבירות המפורטות בסעיף 61 (בסעיף זה – עבירה) בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; הפר את חובתו האמורה, דינו – הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

אחריות נושא משרה בתאגיד

(ב) נעברה עבירה בידי תאגיד או עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא המשרה הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו האמורה.

(ג) בסעיף זה, "נושא משרה" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף, למעט שותף מוגבל, ופקיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו בוצעה העבירה.

פרק י': הוראות שונות

64. החזקות המפורטות להלן יחולו בכל הליך משפטי, אזרחי או פלילי, שעניינו הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית, אלא אם כן הוכח אחרת:

חזקות

(1) מופיע על היצירה בדרך המקובלת שמו של אדם כיוצר היצירה, חזקה היא שאותו אדם הוא יוצר היצירה; החזקה האמורה בפסקה זו תחול גם לעניין שמו הבדוי של אדם, ובלבד שזהותו של בעל השם הבדוי ידועה בציבור;

(2) לא מופיע על יצירה שמו של אדם כיוצר היצירה ויוצרה אינו ידוע בציבור, או שמופיע עליה שם בדוי של אדם שזהותו אינה ידועה בציבור, חזקה היא כי אדם ששמו מופיע על היצירה בדרך המקובלת כמפרסם היצירה, הוא בעל זכות היוצרים בה;

(3) מופיע על יצירה קולנועית בדרך המקובלת שמו של אדם כמפיק היצירה, חזקה כי אותו אדם הוא מפיק היצירה.

65. (א) בעל זכות היוצרים ביצירה, שזכותו הופרה או שקיים חשש סביר שתופר, רשאי למסור למנהל המכס הודעה בכתב שהוא בעל זכות היוצרים ביצירה, ולבקש ממנו לעכב את שחרור הטובין שלטענתו הם עותקים מפרים של היצירה, ולנהוג בהם כטובין שייבואם אסור על פי פקודת המכס.

(ב) ההודעה לפי סעיף קטן (א) תכלול אחד מאלה:

(1) דוגמה של עותק לא מפר של היצירה שיש למבקש זכות יוצרים בה ושלגביה הוא מודיע על ייבוא עותקים מפרים;

(2) קטלוג או כל מסמך אחר המאפשר למנהל המכס להשוות בין היצירה לבין העותקים המפרים.

(ג) בעל זכות היוצרים ימסור למנהל המכס, בהודעה, את הפרטים שלהלן, ככל הידוע לו:

(1) מספר החבילות העומדות להתקבל;

(2) ציון מספיק של אמצעי הייבוא או שם האוניה, שבהם מובאים העותקים המפרים;

(3) היום שבו עומדים העותקים המפרים להגיע לישראל.

(ד) בעל זכות היוצרים ימציא למנהל המכס ראיות ראשוניות, וכן ערבות עצמית בסכום שקבע מנהל המכס, כדי לכסות כל הוצאה הקשורה לעיכוב או כדי לפצות על כל נזק שייגרם על ידי העיכוב, אם יתברר שהעיכוב לא היה מוצדק, וכן לשלם כל אגרה שנקבעה לעניין זה לפי פקודת המכס.

(ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על עותקים מפרים שיובאו לשימוש עצמי כהגדרתו בסעיף 129 לפקודת המכס.

(ו) בסעיף זה, "מנהל המכס" – המנהל כהגדרתו בפקודת המכס.

תחולה על המדינה 66. חוק זה יחול גם על המדינה.

ביצוע ותקנות 67. (א) השר ממונה על ביצוע הוראות חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

(ב) תקנות לפי סעיפים 17, 29, 30 (א) ו-(ב) ו-31 יותקנו בהסכמת אלה:

(1) לעניין מוסדות חינוך – שר החינוך;

(2) לעניין ספריות – השר הממונה על חוק הספריות הציבוריות, התשל"ה-1975,⁷ ושר החינוך;

(3) לעניין ארכיונים – השר הממונה על חוק הארכיונים, התשט"ו-1955.⁸

(ג) תקנות וצווים לפי סעיפים 7, 9, 17, 19, 30 (ג), 31 ו-56 (ד), יותקנו באישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

⁷ ס"ח התשל"ה, עמ' 230.

⁸ ס"ח התשט"ו, עמ' 14.

פרק י"א: תיקונים עקיפים

68. ביטול דבר המלך על חוק זכות יוצרים, 1911 (הטלתו על ארץ ישראל), 1924⁹ – בטל, על חוק זכות יוצרים 1911 (הטלתו על ארץ ישראל)

69. תיקון פקודת זכות יוצרים, 1911¹⁰, סעיפים 1 עד 3א ו-13 עד 15 – בטלים. [מס' 9]

70. תיקון פקודת הפטנטים והמדגמים, 1911¹² – הפטנטים והמדגמים [מס' 8]

(1) בסעיף 2, בהגדרה "זכות יוצרים", במקום "זכות יוצרים" יבוא "זכות מדגם";

(2) בסעיף 31, במקום "זכות היוצרים למדגם" יבוא "זכות המדגם";

(3) בסעיף 33 –

(א) בסעיף קטן (1), במקום "זכות יוצרים" יבוא "זכות מדגם";

(ב) בסעיפים קטנים (2) עד (4), בכל מקום, במקום "זכות היוצרים" יבוא "זכות המדגם";

(4) בסעיף 35 –

(א) בסעיף קטן (1), במקום "זכות יוצרים" יבוא "זכות מדגם";

(ב) בסעיף קטן (2), במקום "זכות היוצרים" יבוא "זכות המדגם";

(5) בסעיף 37(1), במקום "זכות יוצרים" יבוא "זכות מדגם";

(6) בסעיף 43 –

(א) בסעיף קטן (1), במקום "בזכות יוצרים" יבוא "בזכות מדגם";

(ב) בסעיף קטן (3), במקום "זכות יוצרים" יבוא "זכות מדגם";

⁹ חוקי אי"י, כרך ג', עמ' (ע) 2661, (א) 2499.

¹⁰ חוקי אי"י, כרך ג', עמ' (ע) 2633, (א) 2475.

¹¹ חוקי אי"י, כרך א', עמ' (ע) 364, (א) 389; ס"ח התשס"ג, עמ' 4.

¹² חוקי אי"י, כרך ב', עמ' (ע) 1053, (א) 1076; ס"ח התשס"ב, עמ' 424.

- (7) בסעיף 51(1), במקום "זכות יוצרים" יבוא "זכות מדגם";
 (8) בסעיף 55(4), בכל מקום, במקום "זכות יוצרים" יבוא "זכות מדגם".

- תיקון פקודת המכס
 [מס' 23]
71. בפקודת המכס¹³, בסעיף 200א(א) –
- (1) ברישה, במקום "בסעיף 77 לפקודת זכות יוצרים" יבוא "בסעיף 65 לחוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007¹⁴ (להלן – חוק זכות יוצרים)";
- (2) בפסקה (1), במקום "ההעתיקות" יבוא "העותקים";
- (3) בפסקה (3), במקום "סעיף 77 לפקודת זכות יוצרים" יבוא "סעיף 65 לחוק זכות יוצרים".
72. תיקון חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982¹⁵, בתוספת השניה, בפרט (3), במקום "סעיף 10(ג) ו-(ד) לפקודת זכות יוצרים" יבוא "סעיף 61(ג), (ד) ו-(ה) לחוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007¹⁴".
73. תיקון חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד–1984¹⁶, בסעיף 40(4) במקום פסקאות משנה (א) ו-(ב) יבוא:
- "(א) חוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007¹⁴";
74. תיקון חוק איסור הלבנת הון, התש"ס–2000¹⁷, בתוספת הראשונה, בפרט (16), במקום "פקודת זכות יוצרים" יבוא "חוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007¹⁴".
75. תיקון חוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג–2003¹⁸, בתוספת הראשונה, בפרט 4, במקום "סעיף 10(ג) ו-(ד) לפקודת זכות יוצרים" יבוא "סעיף 61(ג), (ד) ו-(ה) לחוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007¹⁴".

¹³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39; ס"ח התשס"ו, עמ' 309.

¹⁴ ס"ח התשס"ח, עמ' ...

¹⁵ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשס"ח, עמ' ...

¹⁶ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; התשס"ז, עמ' 382.

¹⁷ ס"ח התש"ס, עמ' 293; התשס"ז, עמ' 6.

¹⁸ ס"ח התשס"ג, עמ' 502.

76. תיקון חוק שידורי טלוויזיה מהכנסת, התשס"ד–2003,¹⁹ בסעיף 15, בהגדרה "קנין רוחני", במקום "זכויות יוצרים לפי חוק זכות יוצרים, 1911, ופקודת זכות יוצרים" יבוא "זכות יוצרים לפי חוק זכות יוצרים, התשס"ח–2007"¹⁴.
- [מס' 2]

פרק י"ב: תחילה, תחולה והוראות מעבר

77. תחילה תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו (להלן – יום התחילה).
78. תחולה ותחולה מעבר (א) הוראות חוק זה יחולו גם לגבי יצירה שנוצרה לפני יום התחילה, בכפוף להוראות סעיפים קטנים (ב) עד (י).
- (ב) זכות יוצרים לפי הוראות פרק ב' לחוק זה לא תהא ביצירה שעבר יום התחילה לא היתה בה זכות יוצרים לפי הוראות הדין שחלו לגביה ערב היום האמור (בסעיף זה – הדין הקודם), ואולם אין בהוראות סעיף קטן זה כדי למנוע את קיומה של זכות יוצרים לפי הוראות חוק זה ביצירה כאמור, בשל כך שביום התחילה ואילך יתקיימו לגביה התנאים הקבועים בסעיף 8, או מכוח צו לפי סעיף 9.
- (ג) על פעולה ביצירה שנעשתה לפני יום התחילה לא יחולו הוראות פרק ח' לעניין הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית ולעניין תרופות, וימשיכו לחול לגביה, לעניינים אלה, הוראות הדין הקודם; ואולם, פעולה כאמור שאינה מהווה הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית לפי הוראות חוק זה, לא תהיה לגביה זכות תביעה לפי הוראות הדין הקודם.
- (ד) עותק של יצירה שנעשה או שיובא לישראל לפני יום התחילה, יהווה עותק מפר לעניין חוק זה, אם ערב יום התחילה היווה עותק מפר כהגדרתו בסעיף 10(ה) לפקודת זכות יוצרים כנוסחו ערב יום התחילה.
- (ה) הוראות סעיפים 33 עד 36 לא יחולו על יצירה שנוצרה לפני יום התחילה, וימשיכו לחול לגביה לעניין זה הוראות הדין הקודם.
- (ו) הוראות סעיף 37 לא יחולו על העברת זכות יוצרים שנעשתה לפני יום התחילה או על רישיון שניתן לגבי זכות יוצרים לפני היום האמור, וימשיכו לחול לגביהם לעניין זה הוראות הדין הקודם.
- (ז) הוראות סעיף 54 לא יחולו על הליכים שהיו תלויים ועומדים ערב יום התחילה וימשיכו לחול על הליכים כאמור לעניין זה הוראות הדין הקודם.

¹⁹ ס"ח התשס"ד, עמ' 32; עמ' 376.

(ח) זכות יוצרים להשכרה כאמור בסעיף 11(7), ביחס לתוכנת מחשב, לא תחול לגבי עותק של תוכנת מחשב שנרכש לפני יום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000).

(ט) לעניין זהות מחבר היצירה של יצירת צילום לפי סעיף 21 לחוק זכות יוצרים, 1911, שנוצרה לפני יום התחילה וכן לעניין תקופת זכות היוצרים ביצירת צילום כאמור, ימשיכו לחול הוראות הדין הקודם.

(י) לעניין תקליט שנעשה לפני יום התחילה, לא תחול ההגדרה "מפיק" שבסעיף 1, ויראו כמפיק את מי שדינו היה כדין מחבר היצירה לפי סעיף 19(1) לחוק זכות יוצרים, 1911.

דניאל פרידמן
שר המשפטים

אהוד אולמרט
ראש הממשלה

דליה איציק
יושבת ראש הכנסת

שמעון פרס
נשיא המדינה

נספח ב' - פורום השכלה נגישה: עקרונות פעולה לשימוש ביצירות לצרכי הוראה ומחקר (code of Best Practice) , 2010.

עקרונות פעולה: שימוש הוגן בהוראה במוסדות להשכלה גבוהה

פורום השכלה נגישה: עקרונות פעולה לשימוש ביצירות לצרכי הוראה ומחקר (Code of Best Practices)

א. פתיח

"שימוש הוגן" הוא עקרון משפטי המאפשר לאזן בין הצורך להגן על זכות היוצרים מצד אחד לבין זכות המשתמשים מצד שני. השימוש ביצירות מוגנות במסגרת פעילות אקדמית, שעיקרה הוראה ומחקר, הוא בעל חשיבות עליונה, ובלעדיו לא ניתן להעמיד דור המשך משכיל במדינת ישראל.

אין דרך פשוטה לקבוע מהו שימוש הוגן ביצירה. סעיף 19 לחוק זכות יוצרים תשס"ח – 2007 (להלן: חוק זכות יוצרים) מספק מסגרת בלבד לבחינת הנסיבות בהן שימוש ייחשב הוגן. זכויות המשתמשים המעוגנות בסעיף 19 לחוק זכות יוצרים אינן מהוות רשימה סגורה. את זכויות המשתמשים לא ניתן לפרט ברשימה פרטנית ומדוייקת. קיים הכרח להעניק פרשנות גמישה לעקרון השימוש ההוגן באופן אשר משקף את הצרכים המיוחדים של האקדמיה בישראל.

עקרונות הפעולה המפורטים במסמך זה משקפים את העמדה המקובלת בקרב מוסדות להשכלה גבוהה, באשר להגינות השימוש ביצירות לצרכי הוראה ומחקר. העקרונות נועדו לסייע למוסדות האקדמיים בישראל להגיע להכרעה במקרים קונקרטיים: האם שימוש כלשהו הינו הוגן ועל כן מותר על פי החוק.

עקרונות הפעולה נועדו לשמש ככלי עזר להפחתת אי הוודאות בקשר לסוגי השימושים המותרים ביצירות במסגרת שימושים אקדמיים, על ידי הבהרה מהו שימוש מותר באופן וודאי ומתן כללי הכרעה בנוגע למקרים גבוליים המחייבים הפעלת שיקול דעת. אין בעקרונות אלה כדי לשלול

מצבים נוספים שאף בהם השימוש הוגן ועל כן מותר. עקרונות הפעולה אינם באים לקבוע "תקרה" מקסימלית או "רצפה" מינימלית של ההיתר לשימוש חופשי ביצירות. אמנם קביעת כלל כמותי לשימוש הוגן ביצירות היא בעייתית שכן עקרון השימוש ההוגן הוא גמיש מטבעו ובכך טמון היתרון שבו. עם זאת, הצורך ליישם מערכת שיקולים מורכבת, על בסיס יומיומי, בנוגע לכמות עצומה של שימושים, איננו ישים ועל כן גורר חוסר וודאות באשר למותר. חוסר וודאות זה מוביל למניעת שימוש חיוני ביצירות ופוגע בהגשמת יעדי החוק. אמת מידה כמותית מסייעת ביצירת וודאות בנוגע למהו שימוש מותר, ומאפשרת לזהות את הנסיבות המחייבות הפעלת שיקול דעת מורכב יותר. לפיכך, יש בה כדי לסייע להנגשת החומרים הדרושים לצרכי הוראה ולשרת את מטרת החוק.

עקרונות פעולה אלה משותפים לכלל המוסדות האקדמיים המצוינים בנספח א', אשר נטלו חלק בתהליך בניית ההבנות בנושא או שאימצו אותם. עקרונות פעולה אלה חלים על פעילותם של מוסדות אקדמיים העוסקים במחקר והוראה ופועלים שלא למטרות רווח. המוסדות השותפים לעקרונות הפעולה מכירים בחשיבות העליונה של שימוש ביצירות לקידום ההוראה והמחקר, בצד הצורך בשמירה על זכויות יוצרים. שימוש ביצירות לצרכים אקדמיים שונה במהותו מכל שימוש אחר ביצירות, בין אם מסחרי ובין אם לאו, שכן הוא חיוני לפעילות האקדמית. פעילות אקדמית הינה חיונית לקיומה של חברה נאורה ומשכילה ולהכשרתם של חוקרים ויוצרים חדשים. לפיכך, השימוש ביצירות לתכלית זו משרת את מטרת דיני זכויות היוצרים.

עקרונות הפעולה מושתתים על ההנחה כי פעילות המוסדות נעשית בתם לב, בסבירות ובשים לב למכלול התנאים, הצרכים והדרישות בכל מקרה נתון.

ב. הנחיות לפרשנות ראויה של "השימוש ההוגן"

סעיף 19 לחוק זכות יוצרים קובע כי:

"19. שימוש הוגן

(א) שימוש הוגן ביצירה מותר למטרות כגון אלה: לימוד עצמי, מחקר, ביקורת, סקירה, דיווח עיתונאי, הבאת מובאות, או הוראה ובחינה על ידי מוסד חינוך.

(ב) לצורך בחינה של הוגנות השימוש ביצירה לעניין סעיף זה, יישקלו, בין היתר, כל אלה:

- (1) מטרת השימוש ואופיו;
- (2) אופי היצירה שבה נעשה השימוש;
- (3) היקף השימוש, מבחינה איכותית וכמותית, ביחס ליצירה בשלמותה;
- (4) השפעת השימוש על ערכה של היצירה ועל השוק הפוטנציאלי שלה.

א. השר רשאי לקבוע תנאים שבהתקיימם ייחשב שימוש לשימוש הוגן."

סעיף 19 לחוק זכות יוצרים מתווה את המסגרת לבחינת הוגנות השימוש ביצירה בכל מקרה נתון. ככל שתצטבר פסיקה ענפה יותר כך תגבר הבהירות של הכלל. בהעדר פסק דין מנחה בישראל בנוגע ליישום כלל השימוש ההוגן בקשר לשימוש ביצירות למטרות הוראה ומחקר, עקרונות הפרשנות שלהלן משקפים את העמדה המקובלת בקרב הקהילה האקדמית, בנוגע לכללי המותר והאסור בשימוש ביצירות במסגרת פעילות אקדמית.

המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה (ע"ר) סנונית 51 ת.ד. 78 כרמיאל, 21982 טל' 04-9901911 פקס 04-9882016
Ort Braude College, P.O.Box 78, Karmiel 21982, Israel, Tel: 972-4-99901911, Fax: 972-4-9882016

1. מטרת השימוש

סעיף 19 (א) לחוק זכות יוצרים קובע כי לשם מתן מענה לשאלה האם שימוש כלשהו ביצירה הוא הוגן, יש ראשית לבחון את מטרת השימוש. מטרת השימוש משמשת כמעין מבחן-על, הבא לבחון האם מוצדק להתיר שימוש ביצירה באופן חופשי.

בעניינו, מטרת השימוש היא לצרכי הוראה, מחקר ולימוד, במסגרת פעילותו של מוסד אקדמי שלא לכוונות רווח. החוק מבקש לעודד שימוש למטרות אלה ולכן התיר שימוש כאמור במפורש. שימוש ביצירות לצרכי הוראה ומחקר מחייב חופש פעולה בבחירת התכנים, שיבטיח הנגשה של החומרים הנחוצים ללומדים ולחוקרים על פי שיקולים מקצועיים בלבד. על כן, נקודת המוצא ביישום סעיף 19 היא כי שימוש הוגן לצרכי הוראה או מחקר הוא מותר, אלא אם כן השיקולים השונים המפורטים בסעיף 19 (ב) מטים את הכף באופן ברור למניעת שימוש זה.

2. השיקולים

א. מטרת השימוש ואופיו

לצורך בחינת הוגנות השימוש, יש לשקול את מטרת השימוש ואופיו. לעניין זה, כל אחד מהמאפיינים המנויים להלן, ייחשב כשיקול התומך בהוגנות השימוש:

א. שימוש לא מסחרי – אחד השיקולים המרכזיים בבחינת אופיו של השימוש הוא השאלה האם מדובר בשימוש מסחרי ביצירה. כאשר מדובר בשימוש לא מסחרי הדבר תומך בהכרה בשימוש כהוגן ועל כן מותר.

המוסדות להשכלה גבוהה פעילים שלא למטרות רווח. אין בגביית שכר לימוד בלבד כדי להפוך את פעילות המוסד למסחרית. אף אם שכר הלימוד נועד לכסות על ההוצאות, עדיין אין בכך כדי לשוות אופי מסחרי לפעילות המוסדות האקדמיים (ראו למשל פסק הדין ב ע"א 326/00 עירית חולון נ' אן. אס. סי. מוסיקה בע"מ ואח', פ"ד נו (3) 658 (2003) שם נקבע כי גביית דמי מנוי על ידי ספרייה ציבורית לא הפך את פעילותה לנושאת רווח מסחרית. כמו כן, אף אם פירות המחקר ממוסחרים בסופו של דבר, המחקר הוא מחקר אקדמי בראשיתו.

ב. שימוש טרנספורמטיבי – שיקול נוסף שהודגש בפסיקה האמריקנית, במסגרת בחינת שיקול אופיו של השימוש, הוא השאלה האם מדובר בשימוש "טרנספורמטיבי" ביצירה. שימוש טרנספורמטיבי הוא, לדוגמה, שימוש אשר משנה את היצירה בה נעשה שימוש על ידי תוספת ביטוי, משמעות או מסר חדשים (Cambell v. Acuff-Rose Music, Inc., 510 U.S. 569, 579, (1994)); או שימוש ביצירה באופן שונה או למטרה או פונקציה שונה מזו של היצירה המקורית (Perfect 10, Inc. v. Amazon.com, Inc., 508 F.3d 1146, 1165 (9th Cir.2007)). כאשר מדובר בשימוש טרנספורמטיבי הדבר תומך בהכרה בשימוש כהוגן ועל כן מותר.

לעיתים קרובות, שימוש ביצירות לצרכי הוראה ומחקר שונה מן המטרה לשמה נוצרה היצירה, אף אם לא נעשה שינוי בתוכן של היצירה עצמה, ועל כן הדבר יתמוך במסקנה כי השימוש הוא הוגן ועל כן מותר. דוגמאות לשימוש טרנספורמטיבי שכזה הן שילוב קטע מתוך ספר שלא נועד למטרות הוראה, בליקוט למטרות הוראה, או שילוב כתבה מן העיתון בבחינה.

ג. שימוש שסביר היה להניח כי בעל הזכויות לא יתנגד לו – דוקטרינת השימוש ההוגן נועדה, בראש וראשונה, להכשיר שימוש ביצירות במקרים בהם בעל הזכויות מתנגד לו. עם זאת, לעיתים, דוקטרינת השימוש ההוגן יכולה לשמש להכשרת שימוש ביצירות אשר סביר כי בעל הזכויות ביצירה לא היה מתנגד לו. לעיתים העלויות הכרוכות בהשגת ההסכמה מאת בעל הזכויות, לשימוש ביצירתו, עלולה לקעקע את השימוש בה, אף על פי ששיקולים עניינים, הנוגעים להוראה ומחקר, מצריכים את השימוש ביצירה המסויימת. כאשר מדובר בשימוש ביצירה, אשר סביר היה להניח מראש כי בעל הזכויות בה לא היה מתנגד לו, הדבר תומך בהכרה בשימוש הוגן ועל כן מותר.

דוגמאות לשימושים אשר סביר כי בעל הזכויות לא יתנגד להם, הן שימוש שקרוב לזוטי דברים או לנטילת חלק מן היצירה אשר, אף שהוא מהותי, הוא פעוט. דוגמה נוספת היא שימוש ביצירה באופן שמתיישב עם תכלית הפקתה, כגון מחקר אקדמי, אשר מטבעו נועד להפצה בקרב הקהילה האקדמית.

II. אופי היצירה שבה נעשה השימוש

לצורך בחינת הוגנות השימוש, יש לשקול את אופי היצירה שבה נעשה השימוש. לעניין זה, כל אחד מהמאפיינים המנויים להלן, ייחשב כשיקול התומך בהוגנות השימוש :

א. יצירות המתארות עובדות, תהליכים, נתונים, או המציגות ממצאי מחקר מדעי; כאשר מדובר ביצירה הכוללת בעיקרה חומרים אשר אינם מוגנים כשהם בלבדם, כגון נתונים, טבלאות, עובדות היסטוריות, תזות מדעיות, תרגילים, היקף השימוש המותר יהיה רחב יותר, ובלבד שאין המדובר בספר לימוד.

ב. יצירות הנושאות אופי אקדמי, שחוברו על ידי חוקרים או מרצים במוסד להשכלה גבוהה או במוסד אקדמי דומה מחוץ לישראל;

ג. יצירות שאין אליהן גישה אלקטרונית זמינה, כגון במאגרי מידע, כתבי עת אלקטרוניים, או בדרך של הפצה מסחרית של ספרים אלקטרוניים;

ד. יצירות שאזלו מן השוק ולא ניתן להשיגן באופן סביר;

ה. יצירות שבאופן סביר ורגיל אינן נרכשות כספרי לימוד על ידי תלמידים במוסדות להשכלה גבוהה. כאשר מדובר בספר, יש לבחון האם מדובר בספר לימוד או ספר שאינו

ספר לימוד. "ספר לימוד" הוא ספר שנכתב מתוך מטרה עיקרית שישמש להוראה, בעוד שספר שאינו ספר לימוד, אף שעשוי בהחלט לשמש למטרות הוראה, לא נכתב מתוך מטרה מוצהרת שכזו. לגבי ספר שאינו ספר לימוד - היקף השימוש המותר בו יהיה רחב יותר.

III. היקף השימוש, מבחינה איכותית וכמותית, ביחס ליצירה בשלמותה

לצורך בחינת הוגנות השימוש, יש לשקול את היקף השימוש ביצירה. לעניין זה, כל אחד מהמאפיינים המנויים להלן ייחשב כשיקול התומך בהוגנות השימוש:

א. היקף השימוש ביצירה צריך להיות מידתי ביחס לנחוץ לצורכי ההוראה או המחקר. ההחלטה כי כמות השימוש מידתית לשם קיום המחקר או ההוראה יכולה להיעשות על בסיס הצהרה של האדם המבקש את השימוש ביצירה, כגון המרצה, המתרגל וכיו"ב.

ב. המבחן שיש ליישם הוא האם הכמות שהועתקה נדרשת באופן סביר לשם הגשמת המטרה של הוראה, או שמא די בכמות קטנה יותר לשם הגשמת מטרה זו. למשל, בנוגע לצילום או תמונה, הגשמתה של מטרת ההוראה בדרך כלל תחייב להעתיק את היצירה בשלמותה. כך גם ביחס למאמר מדעי, או כתבה בעיתון. מצד שני, ברור כי אין להעתיק ספר שלם לצורך הוראה. בהקשר זה לא ניתן לנקוב במספר מדויק של עמודים ואין כמויות מדויקות, או נוסחה כמותית, המשקפות אמת מידה ראויה. למרות זאת, התגבשה המלצה כמותית, המפורטת להלן.

IV. השפעת השימוש על ערכה של היצירה ועל השוק הפוטנציאלי שלה

לצורך בחינת הוגנות השימוש, יש לשקול את השפעת השימוש ביצירה על ערכה ועל השוק הפוטנציאלי שלה. לעניין זה, כל אחד מהמאפיינים המנויים להלן ייחשב כשיקול התומך בהוגנות השימוש:

א. יצירת עותקים של היצירה, שאינם מהווים תחליף ליצירה המקורית, יהיו בדרך כלל שימוש הוגן, שכן שימוש כזה אינו פוגע בשוק של היצירה המקורית. לכן, אם השימוש ביצירה אינו מספק את הביקושים בשוק המקורי של היצירה, השימוש צריך להיחשב הוגן.

ב. קיומה של פגיעה כלכלית בבעל זכויות היוצרים, כתוצאה מהשימוש ביצירה, אינה שוללת מראש את הגינות השימוש. הציפיה לרווח של בעל זכות היוצרים, מוגבלת לשימושים ביצירה אשר אינם מהווים שימוש הוגן. לפיכך יש לבחון בכל מקרה לגופו את טיב הפגיעה הכלכלית. למשל, יש לבחון האם הפגיעה הכלכלית נגרמה כתוצאה מהעמדת תחליף ליצירה, או שמא ההפסד הכספי נגרם מעצם קיומו של השימוש ללא תשלום. פגיעה כלכלית מסוג זה, השני, איננה שוללת את הוגנות השימוש, שכן אחרת

דוקטרינת השימוש ההוגן תרוקן מתוכנה. בנוסף, יש לבחון את היקף הפגיעה. למשל, אם מדובר בפגיעה קלה ופעוטת ערך, הדבר יתמוך בהתרת השימוש.

ג. בקביעת קיומו של שוק פוטנציאלי ליצירה יש לאמוד את הציפיות הלגיטימיות של בעל הזכויות ביצירה, לגבי אותו שוק חדש. שימוש במסגרת הוראה ומחקר ביצירה עשוי להיות מחוץ לציפיות לגיטימיות אלה. בהקשר זה הגבלה טכנולוגית על סוג המשתמשים, למשל הגבלת שימוש לתלמידי הקורס במשך הקורס, יכולה להבטיח כי רק מי שרשאי לעשות שימוש הוגן יזכה בגישה ליצירה וכי השימוש ביצירה לא יפגע בשווקים נוספים, מעבר למסגרת ההוראה והמחקר במוסדות אקדמיים.

V. קרדיט – ציון השם

בפסיקה הישראלית התגבש שיקול נוסף לבחינת הוגנות השימוש ביצירה והוא הקפדה על מתן קרדיט ליוצר היצירה בה נעשה השימוש (ראו למשל פסק הדין בע"א 2790/93 Eisenman נ' קמרון, פ"ד נד (3) 817). על כן, בשימוש ביצירה או בחלקה, יש להקפיד על מתן קרדיט ליוצר היצירה, בהיקף ובמידה המקובלים.

ג. עקרונות פעולה לשימושים ביצירות לצורכי הוראה (לא כולל מחקר)¹

1. הנגשת יצירות לצרכי הוראה באמצעים דיגיטליים (שמורים דיגיטליים וסילבוסים מקוונים לרבות טקסט מלא באתרי הקורסים)

א. תאור השימוש

במסגרת פעילות הוראה במוסדות להשכלה גבוהה, קיים צורך בהנגשת יצירות באמצעים דיגיטליים לתלמידים. הנגשה זו נעשית באמצעות טכנולוגיות ההנגשה השונות, הנפוצות בקרב הקהילה האקדמית, כגון: רשת האינטרנט, מחשבים אישיים, גנני מדיה, טלפונים סלולריים (להלן "שמורים דיגיטליים"). ההנגשה הדיגיטלית נעשית למטרות הוראה, והיא חיונית על מנת לספק את צרכי ההוראה והלימוד במאה ה-21. מערכת השמורים הדיגיטליים נועדה להנגיש לתלמידים את חומרי ההוראה, בפורמט יעיל לקריאה ולחיפוש, חסכוני בנייר וידידותי לסביבה. הדבר נועד לאפשר לתלמידים לגשת אל חומר הקריאה הנחוץ במסגרת קורס בכל עת ומכל מקום, במסגרת קורסים פרונטליים או במסגרת הוראה מרחוק.

¹ שימושים נוספים מעבר למתואר במסמך זה יוספו בעתיד.

II. הכלל

1. הנגשת חומרי הלימוד באמצעות שמורים דיגיטאליים מותרת, כאשר היא נחוצה לצורך הוראת הקורס ונעשית בהיקף ובמידה הדרושים לצורכי הוראה.

2. מומלץ כי בכל מוסד ייושם הכלל באמצעות מנגנון קבלת ההחלטות שלהלן: המוסד ימנה אחראי להערכת ההיתר לשימוש בחומר מוגן. גורם זה יפעיל את כלל הפעולה המפורט להלן. במקרים בהם כלל הפעולה אינו מניב מסקנה ברורה, תועבר ההכרעה לפורום (גורם ממונה, צוות מקצועי או וועדה) שיפעיל שיקול דעת בהתאם למדיניות המוסד.

3. ההכרעה האם מדובר בשימוש הוגן מצריכה בחינה של התנאים שבסעיפים 3 ו-4 להלן:
- א. חומר ההוראה נדרש על ידי מרצה לצורך קורס הנלמד במוסד (לדוגמה, על בסיס הצהרת המרצה כי המדובר בחומרים הדרושים לצורך הוראת הקורס).
 - ב. לא קיימת גישה חופשית כדין לחומר, במקורות הפתוחים לעיון הציבור ברשת האינטרנט (כגון, טייטא אחרונה באתר הבית של הכותב, או במאגרי המידע של מוסד האם, או של הספרייה האקדמית).
 - ג. הנגשת החומר מוגבלת לתלמידי הקורס ולצוות האקדמי והמנהלי במוסד, ורק למשך תקופת הלימודים והבחינות.
 - ד. לספריית המוסד גישה כדין לעותק אחד לפחות של הספר ממנו נלקחו החומרים.

4. שימוש הוגן הוא שימוש מידתי לצרכי הוראה ומחקר. אין מדובר ב"אלגוריתם" בו מוזנים נתונים ומונפק פלט, אלא ביישומם של שיקולים שונים כמכלול, על מנת להכריע בדבר היקף השימוש המותר.

יידגש: היקף השימוש אשר מתואר להלן הינו ההיקף המינימלי המותר והוא נועד לשמש "ככלל אצבע" לזיהוי מהיר של שימושים מותרים על פניהם. במקרים רבים גם שימוש בהיקף נרחב יותר מזה האמור להלן, מהווה שימוש הוגן. ההכרעה במקרה שכזה מחייבת הפעלת שיקול דעת, בהתאם למכלול השיקולים שלעיל, והדבר יוכרע על ידי הגורם המוסמך במוסד.

בקביעת היקף השימוש ההוגן ילקחו בחשבון השיקולים הבאים:

- שימוש **בכ-חמישית** מתוך ספר מהווה שימוש הוגן. הבחינה אינה רק כמותית אלא גם איכותית.
- מבלי לגרוע מן הזכות לסרוק ספר שלם בהתאם להוראות סעיף 30(א) לחוק זכות יוצרים, מותר אף לסרוק ספר שלם אשר עותק ממנו אינו מצוי באוסף הספרייה, אם הספר אזל מההוצאה לאור (Out of Print).
- שימוש במאמר מכתב עת או מספר שהוא אסופת מאמרים, בשלמותו, מהווה שימוש הוגן. במידה שנדרשת הנגשה של מספר מאמרים מתוך אותה החוברת, הגיליון או הכרך של

כתב העת, או מתוך הספר מהווה אסופת מאמרים לאותו הקורס, יש לבחון את הוגנות השימוש בשים לב למכלול השיקולים האמורים.

- שימוש ביצירה שאיננה ניתנת לחלוקה בשלמותה (כגון, תמונה, צילום, טבלה, תרשים, שיר) מהווה שימוש הוגן.

5. שימושים מעבר להיקף המתואר לעיל, או שהם אינם עומדים בתנאים שצוינו לעיל, יהיו במקרים רבים שימוש הוגן, אך הם מחייבים הפעלת שיקול דעת בנוגע למכלול אמות המידה.

2. הנגשת יצירות לצרכי הוראה באמצעות מקראות מודפסות

1. תאור השימוש

בצד הצורך בהנגשת יצירות באמצעים דיגיטליים במסגרת פעילות הוראה במוסדות להשכלה גבוהה קיים אף הצורך שבהנגשת חומרי לימוד באמצעי המסורתי של מקראות מודפסות. המקראות הן ליקוט מודפס של מאמרים, קטעים מתוך ספרים, או מסמכים אחרים, אשר נכללו ברשימת הקריאה של הקורס. מטרת ההדפסה היא להקל על התלמיד בקריאת החומר ובעיון בו בהתאם לצרכים הפדגוגיים והחופש האקדמי של כל מרצה.

II. הכלל

היות שהמקראות הן למעשה הדפסה של החומרים אשר יכולים להיות מוגשים לתלמידים אף באמצעים דיגיטליים, עקרונות הפעולה אשר צוינו לעיל, בנוגע לשמורים דיגיטליים, יחולו בשינויים המחוייבים אף ביחס למקראות מודפסות.

1. ההכרעה האם מדובר בשימוש הוגן מצריכה בחינה של התנאים שבסעיפים 1 ו-2 להלן:
 - א. חומר ההוראה הנכלל במקראה נדרש על ידי מרצה לצורך קורס הנלמד במוסד (לדוגמה, על ידי הצהרת המרצה כי המדובר בחומרים הדרושים לצורך הוראת הקורס).
 - ב. המקראות יודפסו רק עבור תלמיד הלומד בקורס ויסופקו לתלמידי הקורס בלבד.
 - ג. לספריית המוסד גישה כדין לעותק אחד לפחות של הספר ממנו נלקחו החומרים.
 - ד. מחיר המקראות ישקף את עלות הפקתן.

2. היקף השימוש בחומר המוגן. שימוש הוגן הוא שימוש מידתי לצרכי הוראה ומחקר. היקף השימוש המותר בחומרים מוגנים במסגרת מקראות מודפסות יקבע בהתאם לכללים החלים על שמורים דיגיטליים, קרי:

- שימוש **בכ-חמישית** מתוך ספר מהווה שימוש הוגן. הבחינה אינה רק כמותית אלא גם איכותית.
- שימוש במאמר מכתב עת או מספר שהוא אסופת מאמרים, בשלמותו, מהווה שימוש הוגן.
- במידה שנדרשת הנגשה של מספר מאמרים מתוך אותה החוברת, הגיליון או הכרך של

כתב העת או מתוך הספר המהווה אסופת מאמרים לאותו הקורס, יש לבחון את הוגנות השימוש בשים לב למכלול השיקולים האמורים.

- שימוש ביצירה שאיננה ניתנת לחלוקה בשלמותה (כגון, תמונה, צילום, טבלה, תרשים, שיר) מהווה שימוש הוגן.

3. שימושים שאינם עומדים בתנאים שצוינו לעיל או שהם מעבר להיקף המתואר לעיל הם במקרים רבים שימוש הוגן, אך הם מחייבים הפעלת שיקול דעת בנוגע למכלול אמות המידה.

נספח א'

המוסדות להשכלה גבוהה השותפים לגיבוש עקרונות הפעולה ו/או אימוצן*

1.	אוניברסיטת חיפה
2.	המסלול האקדמי, המכללה למנהל
3.	אוניברסיטת בר-אילן
4.	אוניברסיטת בן-גוריון
5.	האוניברסיטה העברית ירושלים
6.	האוניברסיטה הפתוחה
7.	אוניברסיטת תל-אביב
8.	הטכניון
9.	מכון וייצמן למדע
10.	המרכז האוניברסיטאי אריאל
11.	המכללה האקדמית בית ברל
12.	מכללת גורדון
13.	מכללת חולון HIT
14.	המרכז הבינתחומי הרצליה
15.	מכללת סמינר הקיבוצים
16.	המכללה האקדמית נתניה
17.	מכללת אורנים
18.	מכללת אורות ישראל
19.	מכללת אורט בראודה
20.	המכללה האקדמית תל-חי
21.	המכללה האקדמית גליל מערבי
22.	המכללה האקדמית צפת
23.	המכללה האקדמית עמק יזרעאל
24.	המכללה האקדמית תל אביב-יפו
25.	מכללת שערי משפט
26.	הקמפוס האקדמי אחוזה
27.	המכללה האקדמית כנרת

*בגיבוש עקרונות הפעולה נטלו חלק גם מלמ"ד ומיט"ל.

נספח ג' – טופס בקשה לאישור יצירה מוגנת בזכות יוצרים לצורך לימוד

/ הוראה / ממחקר

טופס בקשה לאישור יצירה מוגנת בזכות יוצרים לצורך לימוד/הוראה/מחקר
(יש למלא טופס נפרד לכל יחידת יצירה, ולצרף אותה אל הבקשה לצורך ההחלטה)

אל: אחראי פיקוח זכות יוצרים / הועדה לשמירה על זכות יוצרים (על פי הצורך)

א.ג.נ.

אודה על אישור היצירה המוגנת בזכות יוצרים שפרטיה מובאים כאן לצורך שימוש למטרת לימוד/הוראה/מחקר:

חלק א': תאור היצירה

היצירה/חלק ממנה (כותר, מאמר, פרק או חלק וכו'): _____

שם מחבר היצירה: _____

שם המקור/הפרסום אם היצירה חלק ממנו (ספר כתב עת, יצירה קולית, יצירה חזותית וכו'): _____

מס' המערכת של המקור/הפרסום בספרייה (אם קיים בה): _____

שנת ההוצאה של המקור/הפרסום: _____ המהדורה: _____

כרך: _____ פרק: _____ יחידה: _____ גיליון: _____ עמודים: מ- _____ (כולל) עד- _____ (כולל)

דקות השמעה/צפייה מבוקשות _____ מתוך היקף הדקות המלא של היצירה: _____

שם המרצה: _____ טל. פנימי _____ המחלקה: _____

טל. אישי: _____ שם הקורס: _____

מס' הקורס: _____ מיועד לסטודנטים בשנה _____ סמסטר _____

שנת הלימודים: _____

תיאור הצורך: _____

חתימת המרצה: _____ תאריך: _____

**חלק ב': תגובת אחראי פיקוח זכות יוצרים /
הוועדה לשמירת זכות יוצרים**

אל: (שם המבקש): _____

כתובת/ת.ד. במכללה: _____

א.ג.נ.

היצירה המוגנת בזכות יוצרים שהובאה לצורך אישור השימוש בה ללימוד או להוראה או
למחקר מאושרת / אינה מאושרת (יש למחוק את המיותר) לשימוש זה.

הנמקות:

באי-אישור, המלצות לשימוש נאות:

על החתום:

הוועדה לשמירת זכות יוצרים

/

האחראי על שמירת זכות יוצרים

המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה (ע"ר) סנונית 51 ת.ד. 78 כרמיאל, 21982 טל' 04-9901911 פקס 04-9882016
Ort Braude College, P.O.Box 78, Karmiel 21982, Israel, Tel: 972-4-99901911, Fax: 972-4-9882016